

*Некіт К.Г.,
кандидат юридичних наук, доцент кафедри цивільного права,
Національний університет «Одеська юридична академія»,
Одеса, Україна*

ЗАКОНОДАВЧІ ВИМОГИ ДО СТАТУСУ ДОВІРЧОГО УПРАВІТЕЛЯ МАЙНОМ ПОТРЕБУЮТЬ УДОСКОНАЛЕННЯ

Довірче управління майном є відносно новим інститутом, який з’явився у законодавстві України і деяких інших країн пострадянського простору після переходу до ринкової економіки. Новизна цього інституту породжує при його застосуванні на практиці низку проблем, причиною яких є недосконалі положення законодавства. Одним з найкращих способів вирішення існуючих у законодавстві проблем є порівняння законодавчих положень України із законодавствами країн пострадянського простору, які також звернулися до інституту довірчого управління майном, зокрема, із законодавством Російської Федерації.

Центральною фігурою відносин довірчого управління майном є довірчий управитель. Тому особливу увагу необхідно приділяти визначенню його правового статусу для запобігання можливим проблемам на практиці.

Вимоги щодо статусу довірчого управителя майном достатньо деталізовані законодавствами як України, так і Російської Федерації. Проте у цьому питанні законодавці не займають однакової позиції.

Так, згідно ст. 1015 ЦК РФ, довірчим управителем може бути індивідуальний підприємець або комерційна організація, за винятком унітарного підприємства; у випадках, коли довірче управління майном здійснюється за підставами, передбаченими законом, довірчим управителем може бути громадянин, що не є підприємцем, або некомерційна організація, за винятком установи.

Таким чином, наведені положення закріплюють у якості загального правила вимогу щодо наявності у довірчого управителя статусу суб’єкта підприємницької діяльності. Проте у випадку встановлення довірчого управління за підставами, передбаченими законом, дозволяється призначення довірчим управителем особи, яка не є підприємцем (що набуває особливого значення з урахуванням того факту, що у разі встановлення довірчого управління майном підопічного або безвісно відсутнього, управитель, найчастіше, призначається з числа близьких родичів власника майна).

ЦК України також закріплює положення про те, що управителем може бути суб’єкт підприємницької діяльності (ч. 1 ст. 1033 ЦК України). Проте, при цьому не передбачено ніяких виключень на випадок встановлення довірчого управління майном за підставами, передбаченими законом (зокрема, у разі управління майном підопічного).

Питання щодо правового статусу довірчого управителя у випадках некомерційного довірчого управління майном є досить актуальним для України. Це пояснюється, зокрема, тим фактом, що сьогодні назріла необхідність перегляду питання щодо встановлення опіки над майном безвісно відсутніх, недієздатних та обмежено дієздатних осіб. У таких випадках довірче управління майном набагато ефективніше, ніж опіка, забезпечить майнові інтереси вказаних осіб. Відповідно, набуває актуальності і питання правового статусу довірчого управителя, оскільки при

некомерційному довірчому управлінні дії управителя спрямовані, перш за все, на збереження та цільове використання майна (а не на використання його у підприємницькій діяльності), що забезпечується низкою обмежень та додаткових обов’язків, що накладаються на довірчого управителя, але звільняє його від необхідності бути суб’єктом підприємницької діяльності.

Таким чином, статус довірчого управителя має бути зумовлений сферою застосування довірчого управління. Довірче управління може бути встановлено як з комерційною, так і з некомерційною метою. З урахуванням того, що довірче управління майном спершу було орієнтоване на застосування у сфері підприємництва, а діяльність з довірчого управління, як правило, спрямована на отримання прибутку або іншої вигоди з майна і у більшості випадків носить ризиковий характер, довірчим управителем, за загальним правилом, має бути суб’єкт підприємницької діяльності. І лише у випадках, коли довірче управління майном здійснюється за підставами, передбаченими законом (управління майном підопічного, безвісно відсутнього), має допускатись призначення довірчим управителем громадянина, що не є підприємцем, або некомерційної організації.

З урахуванням вищевикладеного, доцільним представляється деяке коригування законодавчих положень українського законодавства щодо статусу довірчого управителя. Зокрема, необхідно викласти ч.1 ст. 1033 ЦК України в такій редакції: «Управителем є суб’єкт підприємницької діяльності. У випадках, коли управління здійснюється за підставами, передбаченими законом, довірчим управителем може бути особа, що не є суб’єктом підприємницької діяльності». Це забезпечить ефективне використання договору довірчого управління майном як у комерційній, так і у некомерційній сферах.

Козлова Е.Б.,

*кандидат юридических наук, доцент, доцент кафедры предпринимательского права, гражданского и арбитражного процесса, Российская правовая академия Минюста России
Москва, Россия*

ОТМЕНА ЛИЦЕНЗИРОВАНИЯ СТРОИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ В РОССИИ КАК СЛЕДСТВИЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ

Строительный комплекс, формирующий 5,5 % ВВП и обеспечивающий занятость 3 млн. человек, в настоящее время сохраняет позиции важной социально значимой и системообразующей сфере российской экономики. В настоящее время строительная отрасль переживает переход на новый уровень своего развития – систему саморегулирования и возникает множество вопросов, требующих серьезного осмысления и разрешения, учитывая также и то, что финансово-экономический кризис тяжело отразился на инвестировании строительства [1].

До недавнего времени вопрос обладания подрядчиком необходимыми указанными качествами решался с помощью системы лицензирования. На уровне федеральных законов лицензирование строительной деятельности и деятельности по проектированию зданий и сооружений предусматривалось ФЗ от 25.09.1998 г. № 158-